

Β. Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΤΑ ΤΟ 19ο ΑΙΩΝΑ

2. Η εμπορική ναυτιλία

• Το 18ο αιώνα αναπτύχθηκε η ναυτιλία λόγω:

1. Της εξόδου της Ρωσίας στη Μαύρη Θάλασσα και στο εμπόριο που αναπτύχθηκε στα λιμάνια της Μαύρης Θάλασσας (λ.χ. Οδησσό) και της Μεσογείου.

2. Της συνθήκης του Κιουτσούκ-Καϊναρτζή (1774) μεταξύ Ρωσίας και Οθωμανικής αυτοκρατορίας. Τα χριστιανικά -ελληνικά- πλοία προστατεύονταν από τη ρωσική ισχύ.

3. Της Γαλλικής επανάστασης (1789) και των Ναπολεόντειων πολέμων (1803-1815): η διάσπαση του ηπειρωτικού αποκλεισμού + η εξαφάνιση των γαλλικών πλοίων.

• 1821-1830: Στη διάρκεια της Επανάστασης η ναυτιλία παράκμασε γιατί:

1. Ο εμπορικός στόλος μετατράπηκε σε πολεμικό.

2. Οι δρόμοι του εμπορίου έκλεισαν.

3. Τα παραδοσιακά ναυτικά κέντρα (Ψαρά, Γαλαξίδι) καταστράφηκαν.

Απέμεινε: η προδιάθεση για τη θάλασσα και η γνώση των ναυτικών υποθέσεων.

• 1830: Στο νεοσύστατο κράτος νέο κέντρο η Σύρος λόγω:

1. Της στρατηγικής της θέσης (στο κέντρο του Αιγαίου + πάνω στις διαδρομές που συνέδεαν τα Στενά και τη Μαύρη Θάλασσα με τους μεσογειακούς δρόμους).

2. Της δυναμικής παρουσίας των Ελλήνων της διασποράς στην ευρύτερη περιοχή: λιμάνια Νότιας Ρωσίας, εκβολές του Δούναβη, Κωνσταντινούπολη, Σμύρνη και αργότερα Αίγυπτο).

• Το 19ο αιώνα η ελληνική ναυτιλία είχε γενικά ανοδική πορεία καθώς:

1. Αυξήθηκε ο αριθμός και η χωρητικότητα των πλοίων (1840 → 100.000 τόνους, 1866 → 300.000 τόνους).

2. Αντικαταστάθηκαν σταδιακά τα ιστιοφόρα από ατμόπλοια.

3. Έγιναν πολλά εθνικά δημόσια έργα για την εξυπηρέτηση της ναυτιλιακής δραστηριότητας (λιμάνια, φαροσήμανση).

• Μετά τα μέσα του 19ου αιώνα: Εποχή του ατμού:

- **Η είσοδος στην εποχή του ατμού οδήγησε στην αναζήτηση κεφαλαίων από:**

1. Εταιρείες.

2. Ισχυρά επιχειρηματικά σχήματα.

- **Χρηματοδότες της νέας εξέλιξης ήταν:**

1. Το κράτος.

2. Οι τράπεζες (η Εθνική Τράπεζα ιδιαίτερα).

3. Οι εκτός συνόρων ομογενείς.

- **Προβλήματα ανάπτυξης της ατμοπλοΐας ήταν:**

1. Η περιορισμένη διαθεσιμότητα κεφαλαίων.

2. Ο αυξημένος επιχειρηματικός κίνδυνος.

- **Η παρουσία της ελληνικής ατμοπλοΐας έγινε αισθητή τέλη 19ου αιώνα:**

Η ανάπτυξη οφειλόταν στην κυριαρχία Ελλήνων επιχειρηματιών στις μεταφορές στην περιοχή του **Δέλτα του Δούναβη** αλλά και στην κίνηση στο ίδιο το ποτάμι (**1890** → 97 ελληνικά ατμόπλοια, **1901** → 191 ελληνικά ατμόπλοια, **1912** → 389 ελληνικά ατμόπλοια).

• **Συνέπειες του Α΄ Παγκόσμιου πολέμου:**

Ο Α΄ Παγκόσμιος πόλεμος (καταστροφές + οικονομικές και πολιτικές αλλαγές) μετέβαλε και πάλι τα δεδομένα. Το **1919** ο ελληνικός εμπορικός στόλος είχε **υποδιπλασιαστεί** σε σχέση με το 1914. Στην ουσία χρειάστηκε μια **νέα αρχή**.